

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÁT
TRADITIO ET EXCELLENTIA

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ
ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII

Str. Pandurilor nr. 7
Cluj-Napoca, RO-400376
Tel.: 0264-40.53.00
Fax: 0264-40.53.48
www.centre.ubbcluj.ro/cdu/

Globalizarea și Internaționalizarea învățământului superior (Globalization and Internationalization of Higher Education)

Document elaborat de Anamaria Bogdan

Context

Două dintre elementele cheie în formarea mediului economic și cultural la nivel global sunt educația și cercetarea. În ultimele trei decenii, atât din punct de vedere al politicilor, cât și din punct de vedere instituțional sistemul/instituțiile de învățământ superior au suferit transformări din cauza globalizării, care este „extinderea, aprofundarea și accelerarea, la nivel mondial, a interconexiunilor în cadrul social contemporan”(Held et al, 1999:2). Sub forțele globalizării, internaționalizarea îmbracă noi forme ce deschid multe oportunități interesante pentru instituțiile și sistemele de învățământ superior. În același timp, riscurile și provocările reale sunt inerente într-un mediu atât de complex, astfel că, aspecte legate de competitivitate și relevanță în ceea ce privește dimensiunea internațională necesită noi acțiuni și tipuri de gândire strategică pentru toate formele de învățământ superior.

Concepte și definiții

Chiar dacă sunt frecvent utilizați în mod alternativ și deși fenomenele descrise sunt strâns legate, termeni precum *globalizarea* și *internaționalizarea* învățământului superior se referă la două fenomene distincte.

O descriere adecvată și relevantă a celor două fenomene relativ la învățământul superior a fost formulată de Jane Knight și Hans de Wit(1997:6) astfel: în învățământul superior „*globalizarea* reprezintă fluxul tehnologic, economic, informațional, de persoane, valori, idei ... dincolo de frontiere. *Globalizarea* afectează fiecare țară într-un mod diferit, fapt datorat diversității istoriei naționale, tradițiilor, culturii și priorităților proprii fiecărei națiuni.”, iar „*internaționalizarea* învățământului superior este una dintre modalitățile prin care o țară răspunde la impactul globalizării dar care respectă, în același timp, individualitatea națiunii”. Ca atare, *internaționalizarea* și *globalizarea* sunt două concepte diferite legate dinamic, în care *globalizarea* este un fenomen catalizator, iar *internaționalizarea* este un răspuns pro-activ la acesta.

Tot relativ la cele două fenomene, Altbach(2006:123) afirmă că: în timp ce *globalizarea* face referire la „ansamblul tendințelor economice, tehnologice și științifice, care afectează în mod direct învățământul superior și care sunt în mare măsură de neevitat în lumea contemporană”, *internaționalizarea* face referire la „politicile specifice și programele propuse de guverne, sisteme și instituții academice sau departamente pentru a face față

globalizării”. Unul dintre aspectele importante care fac distincție între cele două concepte este dat de noțiunea de control. Dacă *globalizarea* și efectele sale sunt în afara controlului oricărui actor sau părți implicate, *internaționalizarea* este percepută fie ca o strategie a unei instituții/sistem care răspunde la cerințele impuse de globalizare, fie ca o modalitate prin care instituțiile de învățământ superior pregătesc cetățenii pentru a intra într-o lume globalizată.

Până în prezent, cea mai complet acceptată definiție a *internaționalizării* a fost propusă de Jane Knight (2003:2) care definește internaționalizarea, la toate nivelurile (național/sectorial/instituțional), ca fiind „procesul de integrare a unei dimensiuni internaționale, interculturale sau globale în educația post-secundară, în aspecte ce vizează scopul, funcțiile sau furnizarea educației”.

Complexitate și schimbări

Definiția globalizării dată de Jane Knight și Hans de Witt (1997:6) subliniază faptul că *globalizarea* este un proces cu un impact larg și divers, dar care nu stabilește dacă consecințele impactului sunt negative și/sau pozitive. Unele abordări științifice încearcă să clarifice dacă factorii specificați¹ în această definiție reprezintă catalizatori sau consecințe ale globalizării. În Tabelul 1 vom considera acești factori drept elemente sau factori de globalizare cu un mare impact în învățământul superior și vom ilustra câteva schimbări majore de mediu ce reprezintă forme de răspuns și acțiuni prin internaționalizare la globalizare.

Tabel 1 – Elemente ale globalizării cu impact în învățământul superior (Sursa: Knight, 2004a, 2006)

Element (integrant) al globalizării	Impactul în învățământul superior	Implicații privind dimensiunea internațională a învățământului superior
Societatea cunoașterii Importanța crescândă a producerii și utilizării cunoștințelor cu scopul creării bunăstării și bogăției pentru națiuni	Creșterea accentului pus pe continuarea educației, lifelong learning și continuarea dezvoltării profesionale creează o creștere a cererii în ceea ce privește educația în sistemul de învățământ superior Nevoia de dezvoltare de noi abilități și cunoștințe care rezultă în noile tipuri de	Noi tipuri de furnizori privați și publici livrează în afara granițelor programe de instruire și formare profesională. De exemplu companii mass-media private, rețelele de instituții publice/private, corporațiile universitare, companiile multinaționale. Mai multe programe care să răspundă cererilor pieței forței de muncă. Programe specializate de instruire

¹ Societatea cunoașterii, tehnologia informațiilor și comunicațiilor, economia de piață, liberalizarea comerțului, schimbarea structurilor de guvernare

<p>ICTs</p> <p>Noile evoluții în sistemele și tehnologia informației și comunicațiilor.</p> <p>Economia de piață</p> <p>Creșterea numărului și a influenței economiilor bazate pe piață în întreaga lume</p> <p>Liberalizarea comerțului</p> <p>Dezvoltarea de noi acorduri internaționale și regionale pentru a reduce barierele în calea comerțului</p> <p>Guvernanța</p> <p>Crearea de noi structuri și sisteme regionale și internaționale de guvernanță</p>	<p>programe și calificări</p> <p>Rolul universităților în cercetarea științifică și producerea de cunoștințe este în schimbare și devine din ce în ce mai comercial</p> <p>Noi metode de livrare utilizate în educație la nivel național sau transfrontalier, prin satelit sau on-line</p> <p>Intensificarea comercializării și comodificării învățământului superior și a programelor de formare profesională la nivel național și internațional</p> <p>Creșterea importului și exportului cu servicii și produse educaționale după eliminarea barierelelor</p> <p>Se modifică rolul actorilor naționali, guvernamentali și non-guvernamentali din educație. La toate nivelurile sunt luate în considerare noi politici și cadre de reglementare</p>	<p>dezvoltate pentru nișa de piață, cu scopul dezvoltării profesionale și distribuite la scară mondială.</p> <p>Creșterea internațională a (1) mobilității studenților și personalului academic; (2) programelor de instruire și formare profesională; (3) cercetării științifice; (4) furnizorilor și proiectelor. Mobilitatea poate fi una fizică, dar și una virtuală.</p> <p>Metodele inovatoare de furnizare a educației pe plan internațional cum ar fi e-learning și franciza necesită o atenție sporită pentru acreditarea programelor/furnizorilor și recunoașterea calificărilor</p> <p>Noi preocupări legate de adecvarea curriculum-ului și a materialelor didactice din diferite țări și culturi, creșterea potențialului de omogenizare, precum și a noilor oportunități de hibridizare</p> <p>Intensificarea schimburilor comerciale ce exportă/importă programe de formare și diminuarea importanței proiectelor internaționale de dezvoltare.</p> <p>Sunt avute în vedere noi cadre internaționale/regionale care completează politicile naționale și regionale și, în special, practicile legate de asigurarea calității, acreditare, transferul de credite, recunoașterea calificărilor, mobilitatea studenților</p>
--	---	---

Strategii, programe și politici de internaționalizare la nivelul instituției de învățământ superior

Plecând de la definiția pe care o dă internaționalizării, Jane Knight afirmă ulterior că *internaționalizarea* se constituie din acțiuni ce sunt concretizate în două sfere principale, pe care ea le denumește *internaționalizare acasă*² și *internaționalizare în străinătate*³ (Knight, 2004a:17; Knight, 2005:11). *Internaționalizarea acasă* este o formă de „internaționalizare a campusului de acasă”(Pricopie et al, 2011:11) și este formată din strategii și abordări ce dau o dimensiune internațională campusului (de exemplu: includerea unor perspective globale și comparative în programele de studii – drept internațional, sisteme comerciale comparate etc.; recrutarea de studenți/cadre didactice internaționali prin predarea într-o limbă de largă circulație internațională a unor module sau programe de studii fapt care facilitează accesul studenților/cadrelor didactice din alte țări, iar instituția poate valorifica în diverse moduri prezența lor în cadrul campusului). *Internaționalizarea în străinătate* necesită existența unei instituții de învățământ superior care ființează într-o țară de origine și este o formă de „internaționalizare dincolo de granițele țării de origine”, constituindu-se din fluxuri bidirecționale de studenți/cadre didactice/personal academic/programe/alianțe strategice cu părți interesate din alte țări sau vizează dezvoltarea de campusuri externe/rețele internaționale.

În Tabel 2 sunt prezentate programele și politicile de internaționalizare la diferite niveluri ale învățământului superior. Totodată remarcăm faptul că valorile, perspectivele și rațiunile naționale și instituționale privind internaționalizarea învățământului superior fundamentează și constituie strategii, politici și programe de internaționalizare care se desfășoară pe diferite niveluri (național/sectorial/instituțional).

---

² Internationalization at home

³ Internationalization abroad

Tabel 2 – Politici de internaționalizare în învățământul superior (Sursa: Knight, 2004a, 2004b, 2006)

<i>Nivel</i>	<i>Politici</i>	<i>Programe</i>
<i>Național</i>	Educația și alte politici naționale (de exemplu: politici care vizează aspecte culturale, științifice, de migrație, comerciale sau ocuparea forței de muncă) fac referire la dimensiunea internațională a învățământului superior	Programe naționale sau regionale/sub-regionale care facilitează sau promovează dimensiunea internațională a educației post-secundare. Programele pot fi furnizate de departamente guvernamentale sau organizații non-guvernamentale și pot face referire la diferite aspecte ce vizează dimensiunea internațională (de exemplu: programe de mobilități academice, programe de recrutare a studenților internaționali, programe privind inițiative internaționale de cercetare)
<i>Sectorial</i>	Politici ce vizează aspecte legate de scopul, funcțiile, finanțarea și reglementarea educației post-secundare	Programe internaționale de educație oferite special de/pentru sectorul educației. Pot fi furnizate de organizații guvernamentale de orice nivel sau de alte organizații publice sau private
<i>Instituțional</i>	Politici care să abordeze aspecte specifice ale internaționalizării și/sau politici care servesc în a integra și susține dimensiunea internațională în misiunea și funcțiile de baza ale instituției	Programe internaționale de mobilități pentru studenți/cadre didactice/personal academic; studiul limbilor străine; internaționalizarea curricula; studii pe teme și pe domenii; programe de muncă/studiu în străinătate; studenți internaționali; cadre didactice internaționale pentru predare/învățare; programe joint/double degree; programe de pregătire inter-culturală

Referințe

- [1] Altbach, P. G. (2006). Globalization and the University: Realities in an Unequal World în *International Handbook of Higher Education*, Vol. I, edited by J.J.F. Forest and P. G. Altbach, pp. 121-139. Dordrecht, The Netherlands: Springer.
- [2] Altbach, P.G., Knight, J. (2007). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*, Vol. 11, No.3-4, pp. 274-290.
- [3] Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., Perraton, J. (1999). *Global Transformations: Politics, Economics and Culture*. Stanford, California: Stanford University Press.
- [4] Knight, J., de Wit, H. (Eds.) (1997). *Internationalization of higher education in Asia Pacific countries*. Amsterdam: European Association for International Education.
- [5] Knight, J., de Wit, H. (Eds.) (1999). *Quality and internationalisation in higher education*. Paris: Organization for Economic Cooperation & Development.
- [6] Knight, J. (2003). Updated internationalization definition. *International Higher Education*, Fall, No. 33, pp.2-3. Online: http://www.bc.edu/content/dam/files/research_sites/cihe/pdf/IHEpdfs/ihe33.pdf
- [7] Knight, J. (2004a). Internationalization Remodeled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education*, Vol. 8, No. 1, pp. 5-31. Online: <http://jsi.sagepub.com/content/8/1/5.full.pdf+html>
- [8] Knight, J. (2004b). Quality assurance and recognition of qualifications in postsecondary education in Canada. în *Quality and Recognition in Higher Education: The Cross-Border Challenge*. Centre for Educational Research and Innovation and Organisation for Economic Co-operation and Development. Paris: OECD. pp. 43-62. Online: http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/quality-and-recognition-in-higher-education_9789264015104-en#page2
- [9] Knight, J. (2005). An Internationalization Model: Responding to New Realities and Challenges. în *Higher Education in Latin America: The International Dimension*. Edited by de Wit, H., Jaramillo, I.C., Gacel-Ávila, J., Knight, J. pp. 1-38. Washington, D.C.: The World Bank.
- [10] Knight, J. (2006). Internationalization: Concepts, Complexities and Challenges în *International Handbook of Higher Education*, Vol. I, edited by J.J.F. Forest and P. G. Altbach, pp. 207-227. Dordrecht, The Netherlands: Springer.
- [11] Pricopie, R., Reinhardt, Z., Nicolescu, L., Almășan, O., Bogdan, A., Grecea, D. (2011). *Internaționalizare în învățământul superior*. București. Online: <http://uefiscdi.gov.ro/Upload/b10491ba-28b7-4c16-b48d-39a1e52c1e97.pdf>
- [12] Sadlak, J., Hüfner, K., Pricopie, R., Grünberg, L. (Eds.) (2009). *Topical Contributions and Outcomes. UNESCO Forum on Higher Education in the Europe Region: Access, Values, Quality and Competitiveness*. București: UNESCO-CEPES